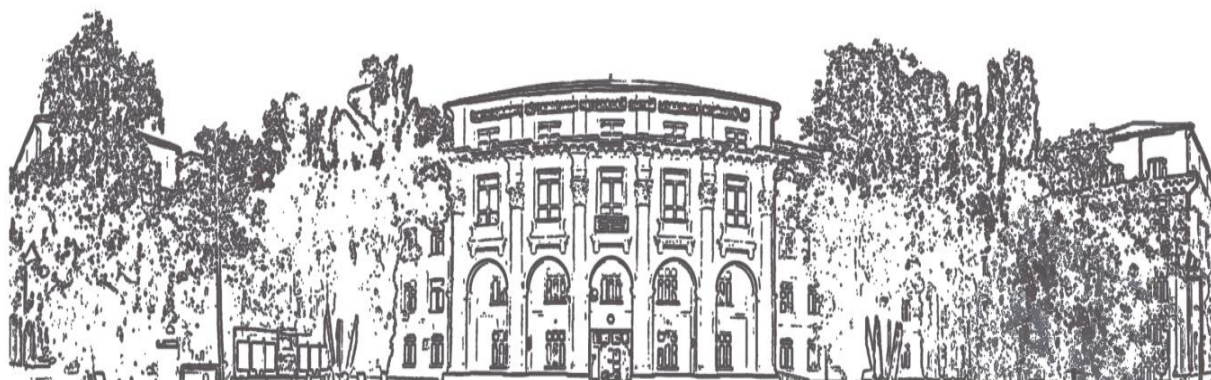

**Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі
М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті
Ғылыми кітапхана**

**Министерство образования и науки РК
Западно-Казахстанский университет им М. Утемисова
Научная библиотека**

**БАГДАГУЛ
САКТАГАНОВНА
АЛЬЖАНОВА**

Орал - Уральск, 2021

ББК 91.9:4
А 56
УДК 016:929

Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанова: биобиблиографиялық көрсеткіш. - Орал: М. Өтемісов ат. БҚУ РБО, 2021. - 74 б.

Ұсынылған биобиблиографиялық көрсеткіш ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, биология және экология кафедрасының доценті Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжановаға арналған.

Сілтемеге 2021 жылға дейін қамтылған ғалымның өмірі мен ғылыми қызметін сипаттайтын материалдар, оның жарияланымдарының тізімі және ол туралы материалдар кіреді. Материалдар хронологиялық ретпен орналастырылған.

Көрсеткіш студенттерге, оқытушыларға, ғылыми қызметкерлерге және оқырмандардың кең ауқымына арналған.

Альжанова Багдагул Сактагановна: биобиблиографический указатель. - Уральск: РИЦ ЗКУ им. М.Утемисова, 2021. - 74 с.

Предлагаемый биобиблиографический указатель посвящен кандидату сельскохозяйственных наук, доценту кафедры биологии и экологии Альжановой Багдагул Сактагановне.

В указатель включены материалы, характеризующие жизнь и научную деятельность ученого, перечень его публикаций и материалы о нем, охваченные по 2021 год. Материалы расположены в хронологическом порядке.

Указатель предназначен для студентов, преподавателей, научных работников и широкого круга читателей.

ББК 91.9:4

ПОЗДРАВЛЕНИЕ ДОРОГОМУ ЮБИЛЯРУ

Багдагул Сактагановна Альжанова родилась 26 июня 1961 г. в с. Ярославское Карабутацкого района Актюбинской области. В 1980 г. она с отличием окончила Актюбинское педагогическое училище и поступила в Уральский педагогический институт на специальность «география – биология».

Альжанова Б.С. вела и ведет большую педагогическую работу по подготовке экологов и биологов нашего края. Она щедро делится своим богатым опытом и знаниями со студентами, магистрантами, молодыми коллегами. Под её руководством подготовлено и успешно защищено более 70 дипломных работ, свыше 20 магистерских диссертаций и научных проектов. Работы её студентов становились победителями областных, региональных, республиканских и международных конкурсов и олимпиад (Уразаева Л., Амандыкова Г.).

Альжанова Б.С. является соавтором 4 инновационных патентов, автор более 100 научных работ. Темы публикаций разнообразны, но основное внимание сфокусировано на сосудистых цветковых растениях, составляющих основу степей, лиманов, пойменных и байрачных лесов.

За большие достижения в педагогической деятельности Багдагул Сактагановна награждена Почетной грамотой Министерства образования РК (1994), Благодарственными письмами от администрации университета, внесена в Идентификатор «Қазақ ғылымы: кім, не, қайда, қашан?» (Алматы, 2007 г., 1 книга). За вклад в дело охраны окружающей среды Альжанова Б.С. включена в библиографический справочник «Исследователи степной Евразии» (Оренбург, 2017), удостоена медали Министерства Энергетики РК (2019 г.) и Почетной грамоты Министерства экологии, геологии и природных ресурсов (2021 г.).

Поддержка прекрасной семьи и замечательные личные качества – принципиальность, скромность, обязательность,

щедрость, доброжелательность, открытость, отзывчивость способствовали достижению поставленных целей Багдагул Сактагановны и снискали уважение и любовь магистрантов, студентов и коллег к ней.

В 2021 году мы отмечаем замечательный юбилей и почти 40 лет педагогической и научно-исследовательской деятельности кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.

Уважаемая Багдагул Сактагановна, с 60-летием, с юбилеем! Желаем чудесной имениннице гордиться своими успехами и достижениями! Пускай неиссякаемый оптимизм, и душевная теплота вдохновляют Ваших друзей и родных еще много лет. Пускай не сходит с Вашего лица солнечная улыбка! Благополучия Вам, здоровья и долголетия!

Өркен. – 2021. – 30 маусым. - №6. – Б.8.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГҮЛ САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ҒЫЛЫМИ, ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ ЖӘНЕ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ ЖӨНІНДЕГІ ҚЫСҚАША ОЧЕРКІ

Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанова 1961 жылы 26 маусымда Ақтөбе облысы Қарабұтақ ауданы Ярославское ауылында дүниеге келген. 1976 жылы Ақтөбе педагогикалық училищесіне «Жалпы білім беретін мектептің бастауыш кластарын оқыту» мамандығы бойынша оқуға түсті. 1980 жылы училищені үздік бітіріп, ЖОО-да оқуын жалғастыруға рұқсат алған 5 түлектің қатарына кірді. Сол жылы А.С. Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтына «География-биология» мамандығына оқуға түсті.

1985 жылы институтты «География және биология пәндерінің мұғалімі» мамандығы бойынша қызыл дипломмен бітірді. Ол - өз мамандығы саласында үлкен жетістіктерге жеткен жаратылыстану-география факультетінің түлектерінің бірі. Өте жоғары деңгейде білім берген, ғылыми жолға бағыттаған ұстаздары, атап айтқанда б.ғ.к., профессор В.В.Иванов, г.ғ.к., доцент А.Я. Парфенова, б.ғ.к., доцент Р.М. Иркалиева (Хибашева), б.ғ.к., доцент Н.К. Батыршина, б.ғ.к., доцент А.Ю. Богданов, г.-м.ғ.к., доцент К.А. Ли, б.ғ.к. Л.И. Позднякова, б.ғ.к., доцент Т.А. Цыганкова, доцент А.А. Джубанов, аға оқытушы Н.П. Турфанов т.б. сіңірген үнемі еңбектену, өз деңгейін үнемі жетілдіруге ұмтылу қасиеттері оны тың ізденістерге жетеледі. Институтта оқыған жылдары тек жоғары теориялық білімімен ғана шектелмей, оқу-зерттеу жұмыстарын жүргізуде де жоғары жетістіктерге ие болды.

Бағдагүл Сақтағанқызы еңбек жолын 1985 жылы Орал педагогикалық институтында «Физикалық география» кафедрасында оқытушы ретінде бастады. Ол кезде кафедраны басқарған география ғылымдарының кандидаты, доцент Анна Яковлевна Парфенова жас ұстаздың кәсіби тұрғыдан қалыптасуына көп ықпал етті.

1993-2005 жылдары Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтында (қазіргі Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан

аграрлық-техникалық университеті) оқытушы, аға оқытушы, доцент лауазымында қызмет етті. 90-шы жылдары қиыншылық кезеңге қарамастан ол оқытушылық қызметпен айналысуды жалғастырды және сонымен бірге ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Иван Митрофанович Фетисовтың басшылығымен аймақтың су ресурстарын ұтымды пайдалану бағытында ғылыми зерттеулер жүргізді.

1999 жылы Н.И. Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде ауылшаруашылық ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін «Каспий маңы ойпатының көлтабандарының мелиоративтік жағдайы мен табиғи шөп жамылғысының өнімділігіне су басу кезеңділігінің әсері» тақырыбындағы диссертациясын сәтті қорғады. Диссертациялық зерттеудің ғылыми жаңалығы болып су бастырудың ұзақ үзілісінен кейін көлтабандардың табиғи шөп жамылғысының өнімділігі мен топырақ құнарлылығының қалпына келтіру мүмкіндігіне алғаш рет теориялық тұрғыдан негіздеме берілуі және эксперименталды зерттеулер арқылы дәлелденуі жатады.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі Білім және ғылым саласындағы қадағалау және аттестаттау комитетінің 2005 жылғы 9 қыркүйектегі шешімімен оған «Агрономия» мамандығы бойынша доцент ғылыми атағы берілді.

2000 жылдан бастап ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор Сания Сафиевна Джубатырова және ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Владимир Николаевич Хонның жетекшілігімен Қарашығанақ газ конденсаты кен орнының аумағында сазды шөгінділердің астында көмілген топырақтардың құнарлылығын қалпына келтіру бағытында жоба орындаушысы ретінде ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізді.

2005 жылы М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетіне қайта оралып, сырттай және қашықтықтан білім беру институты директорының орынбасары ретінде қызметін жалғастырды. Ол әкімшілік қызметті биология және экология кафедрасындағы доцент қызметімен сәтті үйлестірді. ЖОО - да жұмыс істеу кезеңінде биологиялық индикация, қоршаған орта туралы ілім, бұзылған экожүйелерді ремедиациялау, экология және т.б. пәндер бойынша дәріс, практикалық және зертханалық сабақтар өткізді.

2008-2013 жылдар аралығында Бағдагүл Сақтағанқызы М. Өтемісов атындағы БҚМУ жанындағы колледж директоры қызметін атқарды. Оның іскерлігі, ұйымдастырушылық қабілеті мен табандылығының арқасында колледждің материалдық-техникалық базасы мен кадрлық құрамы нығайтылды.

2013-2014 және 2017-2021 жылдары биология және экология кафедрасының меңгерушісі болды. Оның жетекшілігімен биология және экология кафедрасының «Биология» білім беру бағдарламасы мамандандырылған аккредиттеуден және постаккредиттеуден сәтті өтті, сондай-ақ «Атамекен» Ұлттық палатасының рейтингінде 1-ші орынға ие болды (2019). Бағдагүл Сақтағанқызы кафедрада инновациялық білім беру технологияларын енгізуге көп ықпал етті.

2012 жылы Б.С. Әлжанова Қазақстан Республикасы Президентінің «Болашақ» халықаралық стипендиясының иегері атанды. Мәскеу мемлекеттік университетінде 2012-2013 жылдары ғылыми тағылымдамадан өтті. «Топырақ географиясы және ландшафт геохимиясы» кафедрасында география ғылымдарының докторы, жетекші ғылыми қызметкер Юрий Иосифович Пиковскийдің жетекшілігімен «Батыс Қазақстанның тұрақты дамуын қамтамасыз ету және экологиялық тәуекелдерді азайту мақсатында бұзылған экожүйелерді қалпына келтірудің ресурс үнемдейтін технологияларының ғылыми негіздерін әзірлеу» тақырыбы бойынша жұмыстанды. Ғылыми тағылымдама бағдарламасына және күнтізбелік жоспарға сәйкес қоршаған орта жағдайын зерттеудің заманауи әдістерін меңгеріп, экологиялық ақпараттарды өңдеу жүйелерімен танысты.

Б.С. Альжанова 2005 жылдан бастап биология ғылымдарының докторы, профессор Талшен Есеномановна Дарбаева жетекшілігімен Жайық өзенінің жайылма ормандарының жай-күйін зерттеу мақсатында инициативалық ғылыми-зерттеу жұмыстарын тұрақты негізде жүргізуде. Зерттеу нәтижелері жайылма экожүйелерінің жай-күйінің жылдан жылға нашарлау тенденцияларын көрсетуде. Шетелден шақырылған ғалымдар, биология және экология кафедрасының профессор оқытушылары, магистранттар мен студенттер, сондай-ақ облыс және қала мектептерінің мұғалімдері мен оқушыларымен бірлесе аймақтың экологиялық жағдайын зерттеуге бағытталған далалық экспедицияларға қатысады. Ол - Қазақстан Республикасы Білім

және ғылым министрлігінің гранты, шаруашылық мекемелер есебінен қаржыландыратын және ынталы университет ішілік іргелі және қолданбалы жобалардың орындаушысы. Осы зерттеу материалдарының нәтижесі баспасөзде жарияланды және халықаралық, республикалық және аймақтық деңгейдегі конференцияларда баяндалды. Ол экология, ауыл шаруашылығы мелиорациясы және бұзылған экожүйелерді қалпына келтіру бойынша ғылыми және оқу-әдістемелік сипаттағы 140-тан астам жарияланымның авторы, 4 инновациялық патенттің бірлескен авторы болып табылады.

Бағдагүл Сақтағанқызы 8 магистрлік диссертация және 70-тен астам дипломдық жұмысқа (жоба) жетекшілік етті. Оның басшылығымен орындалған студенттердің ғылыми жұмыстарының нәтижесі өте жоғары бағаланды (А.С. Шингазиева, Д. Сембаева - студенттердің ең үздік ғылыми жұмысы республикалық байқауының жеңімпаздары; Л.М. Уразаева - биология және экология бойынша студенттердің ҒЗЖ Бүкілресейлік халықаралық қатысумен конкурсында 2 орын алды, Г. Амандыкова - Ресей-Қазақстан Жастар форумының лауреаты және т. б.).

Педагогикалық және ғылыми-зерттеу жұмыстарымен қатар қоғамдық жұмыстармен де айналысады: ғылыми жобаларға мемлекеттік ғылыми-техникалық сараптама жүргізу бойынша қызметтер сарапшысы, «Экология, геоэкология және табиғатты пайдалануды басқару» бағыты бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңестің мүшесі, сондай-ақ Батыс Қазақстан облысы бойынша экология департаменті жанындағы Сараптамалық кеңестің мүшесі болып табылады.

Отбасы жағдайы: тұрмыста, ұлы мен қызы бар. Жұбайы Сағат Хамитұлы Көшербаев ұзақ жылдар бойы Орал обаға қарсы күрес станциясында жетекші зоолог және бөлімше басшысы болып жұмыс істеді. Ұлы Нұрлан ҚМГК кен орнында жұмыс істейді, ал қызы Нұргүл - Мәскеу жұқа химиялық технология университетінің түлегі, техника және технология магистрі.

Б.С. Альжанова көп жылдық сан қырлы еңбегі мен жетістіктері үшін ректораттың алғысхаты, ҚР Энергетика министрлігінің «Қазақстан Республикасының экология саласына 30 жыл» мерекелік төсбелгісі және Қазақстан Республикасы Білім

және ғылым министрлігі мен Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің Құрмет грамотасымен марапатталды.

КРАТКИЙ ОЧЕРК О НАУЧНОЙ, ОРГАНИЗАЦИОННОЙ И ОБЩЕСТВЕННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК, ДОЦЕНТА БАГДАГУЛ САКТАГАНОВНЫ АЛЬЖАНОВОЙ

Багдагул Сактагановна Альжанова родилась 26 июня 1961 года в селе Ярославское, Карабутацкого района, Актыбинской области. В 1976 году поступила в Актыбинское педагогическое училище по специальности «Преподавание в начальных классах общеобразовательной школы». В 1980 году с отличием окончила училище, войдя в число 5 выпускников, получивших разрешение на продолжение учебы в ВУЗе. В том же году поступила в Уральский педагогический институт имени А.С. Пушкина на специальность «География-биология».

В 1985 году окончила институт с красным дипломом с присвоением квалификации учителя географии и биологии. Она относится к плеяде выпускников естественного географического факультета ЗКУ имени М.Утемисова, добившихся успеха в профессии.

Благодаря своим педагогам, к которым можно отнести, д.б.н. профессора В.В. Иванова, к.г.н. доцента А.Я. Парфеновой, к.б.н., доцента Р.М. Иркалиевой (Хибашевой), к.б.н., доцента Н.К. Батыршиной, к.б.н., доцента А.Ю. Богданова, к.г.-м.н., доцента К.А. Ли, к.б.н. Л.И. Поздняковой, к.б.н., доцента Т.А. Цыганковой, доцента А.А. Джубанова, старшего преподавателя Н.П. Турфанова и многих других, она всегда стремилась к постоянному повышению своего уровня и творческим свершениям. За годы учебы в институте показала высокие успехи в обучении и проведении учебно-исследовательских работ.

Багдагуль Сактагановна начала трудовую деятельность с 1985 года в качестве преподавателя кафедры физической географии в Уральском педагогическом институте, которой заведовала Анна Яковлевна Парфенова.

В 1993-2005 гг. работала преподавателем, старшим преподавателем, доцентом Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института (ныне Западно-Казахстанский аграрно-технический университет имени Жангирхана). В 90-е

годы она продолжала заниматься преподавательской деятельностью и одновременно проводила научные исследования под руководством доктора сельскохозяйственных наук, профессора Ивана Митрофановича Фетисова, по рациональному использованию водных ресурсов региона.

В 1999 году Альжанова Б.С. успешно защитила диссертацию на соискание ученой степени кандидата сельскохозяйственных наук в Саратовском государственном аграрном университете имени Н.И. Вавилова на тему: «Влияние периодичности затопления на продуктивность естественного травостоя и мелиоративное состояние лиманов Прикаспийской низменности». Научная новизна диссертационного исследования состояла в том, что впервые разработано, теоретически обосновано и экспериментально проверено восстановление продуктивности естественного травостоя и плодородия почв лиманов после длительного перерыва в затоплении.

Решением комитета по надзору и аттестации в сфере образования и науки Министерства образования и науки Республики Казахстан от 9 сентября 2005 года ей присвоено ученое звание доцента по специальности «Агрономия».

С 2000 года под руководством доктора сельскохозяйственных наук, профессора Сании Сафиевны Джубатыровой и кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Владимира Николаевича Хон, Багдагуль Сактагановна, участвовала в качестве исполнителя в реализации исследований по восстановлению плодородия почв, погребенных под выбросами глин на территории Карачаганакского газоконденсатного месторождения.

В 2005 году Альжанова Б.С. вернулась в Западно-Казахстанский государственный университет имени М.Утемисова, с которым связала всю дальнейшую жизнь, сначала в качестве заместителя директора по заочному и дистанционному образованию, затем директором колледжа при ЗКГУ имени М.Утемисова, зав. кафедрой биологии и экологии. Все это время она успешно сочетала административную работу с преподавательской деятельностью на кафедре биологии и экологии.

Альжанова Б.С. проводит лекционные, практические и лабораторные занятия по курсам биологической индикации,

учений об окружающей среде, ремедиации нарушенных экосистем, экологии и др.

В период с 2008 по 2013 года Багдагуль Сактагановна работала директором колледжа при ЗКГУ им. М.Утемисова. Благодаря ее целеустремленности и настойчивости укрепилась материально-техническая база и кадровый состав колледжа.

В 2013-2014 и 2017-2021 гг. Альжанова Б.С. являлась заведующей кафедрой биологии и экологии. Под ее руководством кафедра биологии и экологии успешно прошла специализированную аккредитацию и постаккредитацию по образовательной программе «Биология», заняла 1 первое место в рейтинге Национальной палаты «Атамекен» (2019). Багдагуль Сактагановна способствовала внедрению инновационных образовательных технологий.

Альжанова Б.С. является обладателем международной стипендии Президента Республики Казахстан «Болашак». В 2012-2013 гг. проходила научную стажировку в МГУ им. М.В. Ломоносова на кафедре геохимии ландшафтов и географии почв, под руководством доктора географических наук, ведущего научного сотрудника Юрия Иосифовича Пиковского по теме: «Разработка научных основ ресурсосберегающих технологий восстановления нарушенных экосистем для смягчения экологических рисков и обеспечения устойчивого развития Западного Казахстана». В соответствии с программой научной стажировки и планом-графиком прохождения стажировки были освоены современные методы исследования состояния окружающей среды и системы обработки экологической информации.

Альжанова Б.С. с 2005 года под руководством доктора биологических наук, профессора Талшен Есенмановны Дарбаевой на инициативной основе проводит научные исследования по изучению состояния пойменных лесов реки Урал. Результаты полевых многолетних исследований показывают тенденцию ухудшения состояния пойменных экосистем.

Совместно с зарубежными учеными, ППС кафедры биологии и экологии, студентами и магистрантами, а также учителями школ города и области, она регулярно принимает

участие в полевых исследованиях и экспедициях по изучению экологического состояния региона.

Она является исполнителем фундаментальных и прикладных проектов, финансируемых за счет грантов МОН РК, хозяйствующих предприятий и инициативных внутривузовских проектов. Материалы этих исследований опубликованы в зарубежных и республиканских изданиях. Альжанова Б.С. является автором более 140 публикаций научного и учебно-методического характера по экологии, сельскохозяйственной мелиорации и рекультивации нарушенных экосистем, является соавтором 4 инновационных патентов. Она активно участвует в работе научных конференций, как международных, республиканских, так и региональных.

Вся работа и научная деятельность Багдагуль Сактагановны направлены на подготовку научно-педагогических кадров и высококвалифицированных специалистов. Под ее руководством прошли успешную защиту 8 магистерских диссертаций и более 70 дипломных работ (проектов). Научные работы студентов, выполненные по ее руководством неоднократно получали высокую оценку: Шингазиева А.С., Сембаева Д. - дипломы победителей Республиканского конкурса на лучшую студенческую работу; Уразаева Л.М. - диплом за 2 место во Всероссийском с международным участием конкурсе НИР студентов по биологии и экологии, Амандыкова Г. - лауреат Российско-Казахстанского молодежного форума и др.

Педагогическую и научно-исследовательскую работу успешно совмещает с общественной деятельностью: является экспертом услуг по проведению государственной научно-технической экспертизы научных проектов, членом РУМС, подсекций Экология, Геоэкология и управление природопользованием, а также членом экспертного совета при Департаменте экологии по ЗКО.

Семейное положение: замужем, двое детей. Супруг Сагат Хамитович Кушербаев долгие годы работал ведущим зоологом и начальником отделения в Уральской противочумной станции. Сын Нурлан работает в КНГКМ, а дочь Нургуль является выпускницей Московского университета тонкой химической технологии, магистром техники и технологии.

Многогранная деятельность Б.С. Альжановой отмечена благодарностями ректората, юбилейной медалью Министерства энергетики РК «Қазақстан Республикасының экология саласына 30 жыл» и Почетной грамотой Министерства образования РК и Министерства экологии, геологии и природных ресурсов.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГҮЛ САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ҒЫЛЫМИ- ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҚЫЗМЕТІНІҢ ӨМІРЖОЛЫ

Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанова 1961 жылы 26 маусымда Ақтөбе облысы Қарабұтақ ауданы Ярославское ауылында дүниеге келді.

- 1980 ж.** Ақтөбе педагогикалық училищесін үздік дипломмен бітіріп, А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтына «география – биология» мамандығы бойынша оқуға түсті
- 1985 ж.** «Құрмет белгісі» орденді А.С.Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтын үздік дипломмен бітіріп, география және биология мұғалімі деген квалификация берілді
- 1985-1993 жж.** А.С. Пушкин атындағы Орал педагогикалық институтының физикалық география кафедрасының оқытушысы
- 1993-2005 жж.** Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтының, кейіннен Жәңгір хан атындағы аграрлық-техникалық университетінің оқытушысы, аға оқытушысы, доценті
- 1994 ж.** педагогикалық қызметтегі үлкен жетістіктері үшін ҚР Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамотасымен марапатталды
- 1999 ж.** Н.И. Вавилов атындағы Саратов мемлекеттік аграрлық университетінде «Каспий маңы ойпаты көлтабандарының табиғи шалғын өнімділігі мен мелиоративтік жағдайына суару кезеңділігінің әсері» тақырыбында кандидаттық диссертация қорғады
- 2005 ж.** «Агрономия» мамандығы бойынша доцент

ғылыми атағы берілді

- 2005-2007 жж.** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті сырттай және қашықтан оқыту институты директорының орынбасары
- 2007 ж.** «Қазақ ғылымы: кім, не, қайда, қашан?» идентификаторына енгізілді (Алматы, 2007 ж., 1 кітап)
- 2007-2008 жж.** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті биология және экология кафедрасының доценті
- 2008-2013 жж.** М. Өтемісов атындағы БҚМУ жанындағы колледж директоры
- 2012-2013 жж.** «Болашақ» президенттік стипендияның «ғылыми тағылымдама» бағдарламасының иегері ретінде М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінде «Экология» мамандығы бойынша ғылыми тағылымдамадан өтті
- 2013-2014 жж.** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті биология және экология кафедрасының меңгерушісі
- 2014-2017 жж.** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университеті биология және экология кафедрасының доценті
- 2017-2021 жж.** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті биология және экология кафедрасының меңгерушісі
- 2017 ж.** Қоршаған ортаны қорғау ісіне қосқан үлесі үшін Әлжанова Б.С. «Еуразия даласын

зерттеушілер» библиографиялық
анықтамалығына енгізілді (Оренбор, 2017)

- 2017 ж.** Орал қаласы әкімінің Алғыс хаты
- 2018 ж.** Білім және ғылым Министрлігінің «Тәуелсіз Қазақстанның рухани және әлеуметтік дамуы жолында қол жеткізген табыстары мен білім беру саласына қосқан үлесі үшін» Құрмет грамотасымен марапатталды
- 2018 ж.** Қазақстан Республикасы Энергетика министрлігінің мерекелік төсбелгісі
- 2021 ж.** Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің «Еліміздің табиғатын қорғау және экологиялық ахуалын жақсартуға қосқан үлесі үшін» Құрмет грамотасымен марапатталды
- 2021 ж. қазіргі уақытқа дейін** М.Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан университеті биология және экология кафедрасының доценті

**ОСНОВНЫЕ ДАТЫ ЖИЗНИ НАУЧНО-
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК,
ДОЦЕНТА БАГДАГУЛ САКТАГАНОВНЫ
АЛЬЖАНОВОЙ**

Альжанова Багдагул Сактагановна родилась 26 июня 1961 г. в с. Ярославское, Карабутацкого района, Актюбинской области.

1980 г.	с отличием окончила Актюбинское педагогическое училище по специальности «Преподавание в начальных классах общеобразовательной школы» и поступила в Уральский педагогический институт имени А.С.Пушкина на специальность «география – биология»
1985 г.	окончила Уральский ордена «Знак Почета» педагогический институт имени А.С.Пушкина с отличием и получила квалификацию учителя географии и биологии
1985-1993 гг.	преподаватель кафедры физической географии в Уральском педагогическом институте имени А.С.Пушкина
1993-2005 гг.	преподаватель, старший преподаватель, доцент Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института (ныне Аграрно-технический университет имени Жангирхана)
1994 г.	за большие достижения в педагогической деятельности награждена Почетной грамотой Министерства образования РК
1999 г.	защитила кандидатскую диссертацию в

Саратовском государственном аграрном университете им. Н. Вавилова на тему: «Влияние периодичности затопления на продуктивность естественного травостоя и мелиоративное состояние лиманов Прикаспийской низменности»

- 2005 г.** присвоено ученое звание доцента по специальности «Агрономия»
- 2005-2007 гг.** заместитель директора института заочного и дистанционного образования ЗКГУ им.М.Утемисова
- 2007 г.** внесена в Идентификатор «Қазақ ғылымы: кім, не, қайда, қашан?» (Алматы, 2007 г., 1 книга).
- 2007-2008 гг.** доцент кафедры биологии и экологии ЗКГУ им.М.Утемисова
- 2008-2013 гг.** директор колледжа при ЗКГУ имени М.Утемисова
- 2012-2013 гг.** обладатель президентской стипендии «Болашақ» по программе «научная стажировка» по специальности «Экология» в Московском государственном университете имени М.Ломоносова
- 2013-2014 гг.** зав. кафедрой биологии и экологии ЗКГУ им.М.Утемисова
- 2014-2017 гг.** доцент кафедры биологии и экологии ЗКГУ им.М.Утемисова
- 2017-2021 гг.** зав. кафедрой биологии и экологии ЗКГУ им.М.Утемисова
- 2017 г.** за вклад в дело охраны окружающей среды

	Альжанова Б.С. включена в библиографический справочник «Исследователи степной Евразии» (Оренбург, 2017)
2017 г.	благодарственное письмо акима города Уральска
2018 г.	почетная грамота Министерства образования и науки Республики Казахстан «За достижения в области образования и вклад в духовное и социальное развитие независимого Казахстана»
2018 г.	юбилейная медаль Министерства энергетики Республики Казахстан
2021 г.	награждена Почетной грамотой Министерства экологии, геологии и природных ресурсов «За вклад в охрану природы и улучшение экологической обстановки страны»
2021 г. по настоящее время	доцент кафедры биологии и экологии ЗКУ им.М.Утемисова

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГУЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ЕҢБЕКТЕР
БИБЛИОГРАФИЯСЫ**

**БИБЛИОГРАФИЯ ТРУДОВ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК,
ДОЦЕНТА БАҒДАГУЛ САҚТАГАНОВНЫ
АЛЬЖАНОВОЙ**

1998

1. Методические указания для выполнения лабораторно-практических занятий по курсу «Агрономия» для студентов IV курса агрономического факультета по специальности 45.02 - Агрохимия и почвоведение / С.Ж. Рахимгалиева, В.П. Назаров, Б.С. Альжанова. - Уральск: ЗКАУ, 1998. - 22 с.
2. Методическое руководство по проведению практических занятий по крупномасштабному картографированию почв и выполнению курсовой работы по курсу «Картография почв» / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Уральск: ЗКАУ, 1998. - 61 с.
3. «Топырақтар географиясы» пәнінен зертхана сабақтарына арналған жұмыс дәптері / Б.С. Альжанова. - Орал: Батыс Қазақстан агр-қ ун-ті, 1998. - 83 с.

1999

4. Влияние периодичности затопления на продуктивность естественного травостоя и мелиоративное состояние лиманов Прикаспийской низменности: Автореф. дис. на соиск. учен. степ. канд. с.-х наук: 06.01.02 / Зап.-Каз. аграр. ун-т. - Саратов, 1999. - 24 с.

2002

5. Ботаника. Өсімдіктер систематикасы: оқу құралы. / Б.С. Альжанова. - Орал: БҚМУ. - 2002. - 104 б.

2003

6. «Ауылшаруашылық мелиорациясы» пәнінен оқу-әдістемелік құрал / Б.С. Альжанова. - Орал: БҚАТУ, 2003. - 106 б.

2006

7. Су өсімдіктері: оқу құралы / Б.С. Әлжанова, Ж.Б. Бекназаров. - Орал: Жәңгірхан атындағы БҚАТУ, 2006. – 104 б.

2016

8. Анатолий Захарович Петренко – основатель природно-заповедного фонда Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова [и др.]. - Уральск: РИЦ ЗКГУ, 2016. - 192 с.
9. Редкие млекопитающие Западно-Казахстанской области: сб. мат. научно-метод. сем., посвященной 70-летию со дня рождения Р.М. Иркалиевой (15 апреля 2015 года) / сост.: Б.С. Альжанова, Л.А. Байдулова, К.Б. Булатова. - Уральск: РИЦ ЗКГУ, 2016. - 152 с.

2017

10. Методическое пособие по изучению флоры и растительности: учебно-методическое пособие / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова. - Уральск: РИЦ ЗКГУ им. М.Утемисова, 2017. - 209 с.

2018

11. Өсімдіктер қауымдастығын зерттеу әдістемесі: оқу-әдістемелік құрал / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова. - Орал: М.Өтемісов атындағы БҚМУ РБО, 2018. - 228 б.

2019

12. Экологическая диагностика окружающей среды: учебно-методическое пособие / Б.С. Альжанова, С.Г. Чекалин, Р.Ж. Кожагалиева. - Уральск: РИЦ ЗКГУ им. М. Утемисова, 2019. - 221 с.

2021

13. Жаратылыстанудың экологиялық аспектілері: оқу-әдістемелік құрал / Б.С. Альжанова. - Орал: М. Өтемісов атындағы БҚУ баспа орталығы, 2021. - 139 б.

ПАТЕНТТЕР ЖӘНЕ АВТОРЛЫҚ КУӘЛІКТЕР ПАТЕНТЫ И АВТОРСКИЕ СВИДЕТЕЛЬСТВА

2009

1. Способ восстановления плодородия почв, погребенных под выбросами глин [Текст]: патент №20665, выдан 15.01.2009, бюл. №1 / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова, Ю.В. Маляр.
2. Способ защиты почвы от загрязнения тяжелыми металлами [Текст]: патент № 21321, выдан 15.06. 2009, бюл.№6 / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова, А.Б. Ниязбекова.
3. Способ защиты техногенно-нарушенных земель от водной и ветровой эрозии [Текст]: патент №21380, выдан 15.07. 2009, бюл. №7 // С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова.
4. Способ рекультивации нефтезагрязненных почв [Текст]: патент №20666, выдан 15.01.2009, бюл. №1. / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова, Ю.В. Маляр.

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАҒҮЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ЗЕРТТЕУ ЖОБАЛАРЫНА
ЖЕТЕКШІЛІК ЕТУ ЖӘНЕ ҚАТЫСЫ**

**РУКОВОДСТВО И УЧАСТИЕ В ФИНАНСОВЫХ
НАУЧНО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ ПРОЕКТАХ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК,
ДОЦЕНТА БАҒДАҒҮЛ САҚТАГАНОВНЫ
АЛЬЖАНОВОЙ**

1. Рациональное использование водных и земельных ресурсов на системах регулярного и лиманного орошения (1996-1999 гг.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. И.М. Фетисов.
2. Изучение особенностей химического загрязнения грифонной зоны, миграции элементов в поверхностно-почвенном слое (2000 г.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
3. Изучение и разработка агробиологических способов рекультивации грифонной зоны (2001 г.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
4. Способы восстановления и рекультивации грифонной зоны КНГКМ (2002 г.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
5. Производственное испытание биологического способа рекультивации грифонной зоны Карачаганакского нефтегазоконденсатного месторождения (2003 г.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
6. Техничко-экономическое обоснование особоохраняемых территории Западно-Казахстанской области: памятник

природы гора Большая Ичка; памятник природы Садовское озеро; ботанический заказник Селекционный, ботанический заказник Дубрава (2003 г.). Руководитель проекта: доцент, к. с/х н. Турганбаев Т.А.

7. Биологическая рекультивация земель грифонной зоны на 2004-2008 годы. Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
8. Изучение плодородия почв и разработка интенсивных, экологически безопасных технологии возделывания сельскохозяйственных культур в зоне влияния КНГКМ 2004-2006 гг. Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
9. Работы по определению, испытанию и применению технических и биологических методов закрепления откосов дамб обвалования кратеров грифонов и прилегающей территории на 2004-2006 гг. Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
10. Проведение испытаний методов биологической очистки нефтезагрязненных земель (2007 г.). Руководитель проекта: профессор, д. с/х н. С.С. Джубатырова.
11. «Плодородие залежных почв сухостепной зоны Приуралья и пути его восстановления (2012-2014 гг.). Руководитель проекта: доцент, к. с/х н. С.Ж. Рахимгалиева (ЗКАТУ им. Жангир хана).

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ОҚУЛЫҚТАР ЭЛЕКТРОННЫЕ УЧЕБНИКИ

2012

1. Учение об окружающей среде: электронный ресурс / Б.С. Альжанова. - Уральск: БҚМУ, 2012. - Систем. требования: Windows Me/2000/XP PIII и выше (1500MHz и выше) ОЗУ 128 Mb 700 Mb на жестком диске.

2016

2. Каталог растений Западно-Казахстанской области: электронный ресурс / Т.Е. Дарбаева, О.Н. Чукалина, Б.С. Альжанова. - Уральск: БҚМУ, 2016. - Систем. требования: Windows Me/2000/XP PIII и выше (1500MHz и выше) ОЗУ 128 Mb 700 Mb на жестком диске.
3. Қоршаған орта туралы ілімнің негізгі мақсаты мен міндеттері: бейне дәріс 1-8 / Б.С. Альжанова. - Орал: БҚМУ, АТО, 2016. Жүйелік талаптар: Windows 2000/XP; PIII және жоғары (1500 MHz және жоғары); ШКЕС 2,38Гб;1,99Гб Қатты тегеріште.
4. Топырақтың антропогенді бұзылыстары: бейне дәріс 9-15 / Б.С. Альжанова. - Орал: БҚМУ, АТО, 2016. Жүйелік талаптар: Windows 2000/XP; PIII және жоғары (1500 MHz және жоғары); ШКЕС 2,16Гб; 2,21Гб Қатты тегеріште.

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГУЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ, РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯЛАРДА ЖАСАЛҒАН
БАЯНДАМАЛАР, ҒЫЛЫМИ ХАБАРЛАМАЛАР
ЖӘНЕ ҚАТЫСЫ**

**ДОКЛАДЫ, НАУЧНЫЕ СООБЩЕНИЯ И УЧАСТИЕ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК,
ДОЦЕНТА БАҒДАГУЛ САҚТАҒАНОВНЫ
АЛЬЖАНОВОЙ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ,
РЕСПУБЛИКАНСКИХ КОНФЕРЕНЦИЯХ**

1993

1. Табиғат қорғау тақырыбындағы халқымыздың тәлім-тәрбиелік ой пікірлері / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Халық педагогикасы және қазіргі кездегі тәжірибе мәселесі» атты конференция материалдары. – Орал, 1993. - С. 23-24.

1996

2. Современное состояние и пути повышения продуктивности сенокосов на лиманах разливов рек Прикаспийской низменности Западного Казахстана / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных работ «Вопросы экономики, агрономии и зоотехнии, математики и педагогики». – Уральск, 1996. - С. 133-137.

1998

3. Лиманное орошение и решение кормовой проблемы в Западно-Казахстанской области / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Международная научно-практическая конференция «Реформа сельского хозяйства и перспективы развития полеводства». – Уральск, 1998. - 8-10 июня. - С. 70.

1999

4. Изменение плодородия и мелиоративного состояния почв, продуктивности естественного травостоя под влиянием длительных перерывов в затоплении лиманов / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных работ «Вопросы экономики и агрономии». – Уральск, 1999. - Ч. 2. - С. 203-207.

2002

5. Агроэкологические аспекты производства кормов на лиманах Западного Казахстана / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы 4-ой научной конференции «Проблемы экологии АПК и охрана окружающей среды». – Шучинск, 2002. – № 9. – С. 254-255.
6. Видовой состав естественной растительности лиманов, ее кормовое значение / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы научно-практической конференции «Образование и наука в современных условиях развития Казахстана: опыт, проблемы и перспективы», посвященной 70-летию Западно-Казахстанского государственного университета. – Уральск, 2002. – Ч.3. - 11-12 октября. – С. 109-110.

2003

7. Влияние природных и антропогенных факторов на экологическое состояние реки Урал, как природного объекта особой экономической важности / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных статей «Современные вопросы географии сельского хозяйства». – Уральск, 2003. - С. 121-123.
8. Малые реки Западно-Казахстанской области - ценные природные и хозяйственные объекты, влияние на них природных и антропогенных факторов / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных статей «Современные вопросы географии сельского хозяйства». – Уральск, 2003. - С. 123-126.

9. Мероприятия по предупреждению вторичного засоления на оросительных системах Западно-Казахстанской области / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Развитие народного хозяйства в Западном Казахстане: потенциал, проблемы и перспективы». – Уральск, 2003. - Ч. 1. - С. 172-173.
10. Мероприятия по предупреждению ирригационной эрозии почв на орошаемых землях Западно-Казахстанской области / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Развитие народного хозяйства в Западном Казахстане: потенциал, проблемы и перспективы». – Уральск, 2003. - Ч. 1. - С. 173.
11. Научное обоснование повышения продуктивности луговых и лугово-каштановых почв лиманов Западного Казахстана / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы международной конференции «Научное обеспечение Государственной агропродовольственной программы Республики Казахстан на 2003-2005 годы». – Астана, 2003. - 24-25 апреля. - С. 131.
12. Предупредительные меры проявления ирригационной эрозии почв / К.Б. Балгабеков, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // 6-я международная научно-практическая конференция «Научное обеспечение устойчивого развития АПК Казахстана, Кыргызстана, Монголии, России, Таджикистана и Узбекистана». – Алматы, 2003. - С. 37-38.
13. Энергетическая эффективность производства кормов в условиях лиманного орошения / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов «Использование достижений аграрной науки в стабилизации сельскохозяйственного производства Казахстана». – Актобе, 2003. - С. 146-150.

2004

14. Агроэкологические аспекты повышения продуктивности естественного травостоя на лиманах разливов рек Прикаспийской низменности Западного Казахстана / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник докладов международной научно-практической конференции «Перспективные направления стабилизации и развития агропромышленного комплекса Казахстана в современных условиях». – Уральск, 2004. - С. 155-158.
15. Влияние лиманного орошения с различной вероятностью залива на продуктивность и качество естественного травостоя / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова - Текст: непосредственный // Сборник докладов международной научно-практической конференции «Перспективные направления стабилизации и развития агропромышленного комплекса Казахстана в современных условиях». – Уральск, 2004. - С. 133-137.

2005

16. Влияние систематического залива на растительный покров лиманов на луговых и лугово-каштановых почвах / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Экологические проблемы и биоразнообразие Северного Прикаспия», посвященной 100-летию проф. В.В. Иванова. – Уральск, 2005. - 27-30 сентября. - С. 22-25.
17. Растительность водоохранной зоны вдоль озера «Садовское» / Б.С. Альжанова - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Экологические проблемы и биоразнообразие Северного Прикаспия», посвященной 100-летию проф. В.В. Иванова. – Уральск, 2005. - 27-30 сентября. - С. 18-21.
18. Современное экологическое состояние и мероприятия по сохранению природного комплекса горы «Большая Ичка» / Н.Х. Сергалиев, Т.А. Турганбаев, Б.С. Альжанова, С.Ж. Рахимгалиева, Ж.М. Гумарова. - Текст: непосредственный //

Материалы международной научно-практической конференции «Сохранение окружающей среды - важная проблема современности». – Уральск, 2005. - 24-25 июня. - С. 377-379.

2007

19. Келтабандар агрофитоценозын қалыптастыруды экологиялық негіздеу / Б.С. Әлжанова. - Текст: непосредственный // Аймақтық ғыл.-практ. конф. материалдары «Экологиялық мәселелер және Батыс Қазақстанның биоалуантүрлілігі». – Орал, 2007. – 27-28 сәуір. – Б. 4-7.
20. Қала экожүйесі топырақтарының химиялық ерекшеліктері / Б.С. Әлжанова, В.Қ. Ғұбашева. - Текст: непосредственный // «Елбасы Н.Ә.Назарбаевтың Қазақстан халқына жолдауы және жоғары мектеп міндеттері»: М.Өтемісов атындағы БҚМУ 75-жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары. – Орал, 2007. – II б. - Б. 200-202.
21. Перспективы технологии реабилитации нефтезагрязненных земель / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова - Текст: непосредственный // Материалы 2-ой Международной научно-практической конференции «Актуальные проблемы экологии и природопользования в Казахстане и сопредельных территориях». - Павлодар, 2007. - Т.1. - 23-24 октября. - С. 12-14.

2008

22. Культуры-фитомелиоранты в условиях техногенного загрязнения / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов, посвященный 50-летию со дня основания АСХОС «Направления и достижения аграрной науки в обеспечении устойчивого производства конкурентоспособной продукции». – Актобе, 2008. - С. 491-499.

23. Разработка элементов технологии, обеспечивающих экологическую устойчивость на техногенно-загрязненных почвах / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов, посвященный 50-летию со дня основания АСХОС «Направления и достижения аграрной науки в обеспечении устойчивого производства конкурентоспособной продукции». – Актобе, 2008. - С. 499-504.

2009

24. Состояние растительного покрова агроэкосистем в зоне влияния КНГКМ / Б.С. Альжанова, А.Б. Кансултанова. - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Биоразнообразие и устойчивое развитие природы и общества». – Алматы, 2009. - Ч.1. - 12-13 мая. - С. 135-138.

2011

25. Қоршаған ортаға акустикалық ластану әсері / А. Бисенғалиева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 20 - жылдығына арналған «Жастар және ғылым» атты 69-шы студенттік ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдар жинағы. – Орал, 2011. - 16-25 сәуір. - Б. 40-43.
26. Опыт рекультивации выбросов глини в условиях сухих степей / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Современные тенденции в науке: новый взгляд». – Тамбов, 2011. - Ч. 6. - 29 ноября. - С. 11-12.

2012

27. Fertility restoration of man-caused soils in dry steppe zones / B.S. Alzhanova, S.S. Dzhubatyrova. - Текст: непосредственный // Proceedings book 8 th International Soil Science Congress on «Land Degradation and Challenges in

Sustainable Soil Management». - Cesme – Izmir / Turkey. - 2012. - 15-17 th May. - V.1. - P. 215-220.

28. Агроэкологические аспекты возделывания сельскохозяйственных культур в зоне влияния нефтегазоконденсатных месторождений / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов по материалам международной научно-практической конференции «Теоретические и прикладные проблемы науки и образования в 21 веке». – Тамбов, 2012. - Ч. 10. - 31 января. - С. 9-11.
29. Использование солеустойчивых культур для воссоздания плодородия нарушенных земель / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных трудов «Актуальные проблемы экологии и природопользования». – Москва, 2012. - Вып. 14. - Ч. 2. - С. 34-39.
30. Организация самостоятельной работы студентов при изучении дисциплины «Экология» / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научно-методической конференции «Высокие интеллектуальные технологии и инновации в национальных исследовательских университетах». – Санкт-Петербург, 2012. - Том 4. - 9-10 февраля. - С. 7-8.
31. Особенности формирования агроценозов на техногенных экотопах / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научно-практической конференции «Современные проблемы географии, экологии и природопользования». - Волгоград, 2012. - 25-26 апреля. - С. 7-10.
32. Природные и антропогенные факторы почвообразования на наносах осадочных горных пород / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Доклады Всероссийской научной конференции «Геохимия ландшафтов и география почв» (к 100-летию М.А. Глазовской). – Москва, 2012. - 4-6 апреля. - С. 35-37.

33. Сохранение и воспроизводство почвенного плодородия – как одно из условий решения экологических проблем / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов I международной научно-практической конференции «Социально-экономическая модернизация – главный вектор развития страны». – Москва, 2012. - 31 марта. - С. 533-535.
34. Устойчивое развитие территории и восстановление нарушенных земель / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научно-практической конференции «Рациональное использование почвенных ресурсов и их экология». – Алматы, 2012. - 15-16 ноября. - С. 332-334.

2013

35. Soil Fertility of Ashesai Rural Area in West Kazakhstan region / E. Saljnikov, S. Rahimgalieva, B. Alzhanova, A. Esbulatova, M. Volodin, N. Mucagaliev, Zh. Eshmuhambetov. - Текст: непосредственный // Book of Abstracts the 1st International Congress on Soil Science XIII National Congress in Soil Science: «Soil - Water - Plant». - Belgrad, Serbia, 2013. - 23-26 th september. - P. 53.
36. Soil Fertility of West Kazakhstan region / E. Saljnikov, S. Rahimgalieva, B. Alzhanova, A. Esbulatova, M. Volodin, N. Mucagaliev, Zh. Eshmuhambetov. - Текст: непосредственный // Proceedings the 1st International Congress on Soil Science XIII National Congress in Soil Science: «Soil - Water - Plant». - Belgrad, Serbia, 2013. - 23-26 th september. - P. 325-333.
37. Влияние природных и антропогенных факторов на экологическое состояние лиманов ЗКО / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы региональной научно-практической конференции «Изменения природы, населения и хозяйства Западного Казахстана за период с XVIII по XXI вв.». – Уральск, 2013. - С. 31-35.
38. Использование солеустойчивых культур для воссоздания плодородия нарушенных земель / Б.С. Альжанова. - Текст:

непосредственный // Сборник научных трудов «Актуальные проблемы экологии и природопользования». – Москва, 2012. – Вып. 14. Ч. 2. – С. 34-39.

39. Плодородие каштановых почв Западно-Казахстанской области / С.Ж. Рахимгалиева, Э. Сальников, Л.Х. Суханбердина, Б.С. Альжанова, А.Ж. Есбулатова, М.А. Володин, А.Т. Жиенгалиев. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научной конференции, посвященной 105-летию со дня рождения Л.Н. Александровой «Органическое вещество почв». - Санкт-Петербург, 2013. - 21-22 ноября. - С. 62-71.
40. Содержание и запасы легкогидролизуемого азота залежных темно-каштановых почв / Б.С. Альжанова, С.Ж. Рахимгалиева, Л.Х. Суханбердина, А.Ж. Есбулатова, А.Б. Рамазанова, Ж.Н. Ешмухамбетов, Н.К. Мусагалиев. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научной конференции «Современное состояние черноземов». - Ростов на Дону, 2013. - 24-26 сентября. - С. 24-26.

2014

41. Remediation of the degraded lands in water erosion circumstance. / B. Alzhanova, S. Dzhubatyrova. - Текст: непосредственный // Abstract book of the 9 th International Soil Science Congress: «The Soul of Soil and Civilization». - Side, Antalya, Turkey, 2014. - 14-16 th October. - P. 329.
42. Батыс Қазақстан облысының жер беті суларының экологиялық жағдайы / Б.С. Альжанова, Ә.А. Балманова. - Текст: непосредственный // Республикалық ғылыми практикалық конференциясы материалдары «Иванов оқулары-2014». – Орал, 2014. - 26-27 қыркүйек. - Б. 87-90.
43. Жайық өзені төменгі ағысындағы жайылма топырақтардың физикалық қасиеттері / Б.С. Альжанова, М.Х. Майданова. - Текст: непосредственный // Республикалық ғылыми практикалық конференциясы материалдары «Иванов оқулары – 2014». - Орал, 2014. - 26-27 қыркүйек. - Б. 97-100.

44. Зонтичные Западно-Казахстанской области: региональный список и распространение / Е.В. Ключиков, Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции «Ивановские чтения», посвященной 85-летию ведущего ученого, профессора Марии Максимовны Фартушиной. - Уральск, 2014. - С. 30-33.
45. Плодородие залежных почв Ащесайского сельского округа Западно-Казахстанской области. С.Ж. Рахимгалиева, Э.Р. Сальникова, Б.С. Альжанова, Л.Х. Суханбердина, А.Ж. Есбулатова. - Текст: непосредственный // Сборник тезисов международной научно-практической конференции, посвященной 80-летию Казахского НИИ земледелия и растениеводства «Достижения и перспективы развития аграрной науки в области земледелия и растениеводства». – Алмалыбак, 2014. - 27-28 июня. - С. 119-121.
46. Постагrogenная трансформация залежных почв / Б.С. Альжанова, С.Ж. Рахимгалиева. - Текст: непосредственный // Материалы Республиканской научно-практической конференции «Махамбетовские чтения-6». – Уральск, 2014. – 5 мая. - С. 207-209.
47. Трансформация пойменных экосистем реки Урал и проблемы их восстановления / Б.С. Альжанова, Т.Е. Дарбаева. - Текст: непосредственный // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции «Ивановские чтения-2014», посвященной 85-летию ведущего ученого, профессора Марии Максимовны Фартушиной. - Уральск, 2014. - С. 18-20.

2015

48. Батыс Қазақстан облысын мекен ететін алып соқыртышқанның (*Spalax Giganteus Nehr*) экологиялық сипаттамасы / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов научно-методологического семинара кафедры биологии и экологии «Редкие млекопитающие Западно-Казахстанской области», посвященного 70-летию

со дня рождения Р.М. Иркалиевой. – Уральск, 2015. - 15 апреля. - Б. 39-50.

49. Жайық өзенінің төменгі ағысындағы жайылма ормандардың флоралық сипаттамасы / М.Х. Майданова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Облыстық ғылыми - тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы «Иванов оқулары-2015». – Орал, 2015. - 25 қыркүйек. - Б. 107-113.
50. Оценка степной растительности залежных земель / Л.Х. Суханбердина, Б.С. Альжанова, А.Ж. Есбулатова. - Текст: непосредственный // Материалы Международной научно-практической конференции, посвященной 120-летию со дня рождения К.Г. Шульмейстера «Борьба с засухой и урожай». – Волгоград, 2015. - 15 мая. - С. 492-498.
51. Современное состояние пойменных сообществ реки Урал в пределах Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы VII международного симпозиума «Степи Северной Евразии». – Оренбург, 2015. - С. 285-286.
52. Солтүстік Каспий маңының үштік дәуірлік реликтері мен эндемиктері / Т.Е. Дарбаева, А.Н. Сарсенова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Махамбет оқулары-7» атты дәстүрлі республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдарының жинағы. – Орал, 2015. - I том. - 23 қазан - Б. 182-185.

2016

53. Анатолию Захаровичу Петренко – памяти учителя / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова. - Текст: непосредственный // Сборник научных статей республиканской научно-практической конференции «Ивановские чтения-2016» на тему: «Актуальные проблемы биоразнообразия экосистем Казахстана», посвященной памяти Е.А. Агелеуова, А.З. Петренко. – Уральск, 2016. - 28 сентября. - С. 13-19.

54. Батыс Қазақстан облысын мекен ететін алып соқыртышқанның (*Spalax giganteus* Nehr) экологиялық сипаттамасы. / Б.С. Альжанова, Е. Жаксылыкова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов научно-методического семинара, посвященной 70-летию со дня рождения Р.М. Иркалиевой «Редкие млекопитающие Западно-Казахстанской области». - Орал, 2016. - 15 сәуір. - Б. 39-50.
55. Батыс Қазақстан облысындағы алып соқыртышқанның (*Spalax Giganteus*) таралуы мен биологиясы / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Е.А. Ағелеуов және А.З. Петренконы еске алуға арналған «Иванов оқулары-2016» «Қазақстан экожүйесінің алуантүрлілігінің өзекті мәселелері» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның ғылыми мақалалар жинағы. – Орал, 2016. - 28 қыркүйек. - Б. 20-24.
56. Биология сабағында оқушылардың логикалық ойлау қабілетін дамыту әдістері / Б.С. Альжанова, К.Х. Темиргалиева, Б. Чулакова. - Текст: непосредственный // «ЕХРО-2017» халықаралық көрмеге арналған «Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуы: трендтері, мәселелері мен келешегі» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдар жинағы. – Орал, 2016. - 9 маусым. - Б. 171-176.
57. Деловые игры как способ развития познавательного интереса студентов в процессе обучения экологии / Б.С. Альжанова, М.Х. Майданова, А.Б. Жумагазиева // Материалы III международной научно-практической конференции, посвящённой 230-летию отечественной методики обучения биологии и 75-летию со дня рождения методиста-биолога Е.С. Пекер. «Биологическое и экологическое образование студентов и школьников: актуальные проблемы и пути их решения». – Самара, 2016. – 9-10 февраля. – С. 49-52.
58. Жанама ауылы маңындағы орман қауымдастығының экологиялық жағдайы / М.Х. Майданова, Р.С. Садыков, Б.С.

Альжанова. - Текст: непосредственный // Е.А. Ағелеуов және А.З. Петренконы еске алуға арналған «Иванов оқулары-2016» - «Қазақстан экожүйесінің алуантүрлілігінің өзекті мәселелері» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның ғылыми мақалалар жинағы. – Орал, 2016. - 28 қыркүйек. - Б. 68-71.

59. К материалам по флоре и растительности Северного Прикаспия / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова, М.В. Мамышева. - Текст: непосредственный // Всероссийская научная конференция «Ботаническая наука в России: история и современность», посвященная 100-летию Русского ботанического общества (1915-2015): тезисы докладов. - Санкт-Петербург, 2016. - 26-29 апреля. - С. 53-55.
60. Кальцефитные сообщества Подуральского плато / Т.Е. Дарбаева, С.Н. Бохорова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник тезисов международной научной конференции «Современные фундаментальные проблемы классификации растительности». - Ялта, 2016. - 4-9 октября. - С. 35-38.
61. Күңгірт кара-қоңыр топырақ құнарлығына дала өрттердің әсері / Б.С. Альжанова, Л.М. Уразаева. - Текст: непосредственный // Е.А. Ағелеуов және А.З. Петренконы еске алуға арналған «Иванов оқулары-2016» - «Қазақстан экожүйесінің алуантүрлілігінің өзекті мәселелері» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференцияның ғылыми мақалалар жинағы. – Орал, 2016. - 28 қыркүйек. - Б. 80-84.
62. Пирогенді факторлардың топырақтың физикалық қасиеттеріне әсері / Е. Темешов, А. Айдарбай, Л. Уразаева, Б.С. Альжанова. – Текст: непосредственный // «Қазақстанның жастары мен ғылымы» атты жас ғалымдардың ғылыми конференция материалдары. - Уральск, 2016. - Б. 154-162.

63. Состояние агрофитоценоза степи Приуралья / Л.Х. Суханбердина, Б.С. Альжанова. – Текст: непосредственный // Материалы научной конференции «Молодежь и наука Казахстана». - Уральск, 2016. - Б. 36-44.
64. Состояние агрофитоценоза степи Приуралья / Л.Х. Суханбердина, Б.С. Альжанова. – Текст: непосредственный // XVIII Международная научная конференция «Актуальные научные исследования в современном мире». - Переяслав-Хмельницкий, 2016. - 26-27 октября. - Вып. 10 (18). - Ч. 4. - С. 77-84.
65. Су қауіпсіздігін қамтамасыз ету – заман талабы / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «ЕХРО-2017» халықаралық көрмеге арналған «Қазақстанның индустриалды-инновациялық дамуы: трендтері, мәселелері мен келешегі» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференцияның материалдар жинағы. – Орал, 2016. - 9 маусым. - Б. 63-67.
66. Типология пойменных лесов среднего течения реки Урал в пределах Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, С.Н. Бохорова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник тезисов международной научной конференции «Современные фундаментальные проблемы классификации растительности». - Ялта, 2016. - 4-9 октября. - С. 38-40.

2017

67. История флористических исследований пойменных лесов бассейна реки Урал / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, А.Н. Сарсенова, К.С. Удреева. - Текст: непосредственный // Материалы международной научно-практической конференции «Наука и образования в глобальном мире», посвященной 85-летию Западно-Казахстанского государственного университета им. М. Утемисова. - Уральск, 2017. - Ч.2. - 19-20 октября. - С. 132-134.
68. К вопросу о лиманном орошении Западно-Казахстанской области / Б.С. Альжанова, Р.У. Амангалиева. - Текст: непосредственный // Материалы республиканской научно-

практической конференции «IX Махамбетовские чтения». – Уральск, 2017. - 17 ноября. - Б. 179-182.

69. Перспективы организации экологической сети на территории Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, С.Н. Бохорова, Б.С. Альжанова, Н.Е. Рамазанова. - Текст: непосредственный // Сборник научных статей Международной научной конференции «Природное наследие России», посвященной 100-летию национального заповедного дела и Году экологии в России. – Пенза, 2017. - 23-25 мая. - С. 375-377.
70. Су өсімдіктерін қорғау және тиімді пайдалану / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, А.Н. Сарсенова. - Текст: непосредственный // М. Өтемісов атындағы Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің 85 жылдығына арналған «Иванов оқулары-2017» облыстық ғылыми конференция жинағы. - Орал, 2017. - 27 қыркүйек. - Б. 28-33.

2018

71. Батыс Қазақстан облысындағы жусан туысының әртүрлілігі / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, А.Н. Сарсенова, А.М. Сарсенғалиева, А. Ғалымжанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2018» атты облыстық ғылыми тәжірибелік конференцияның материалдары. - Орал, 2018. - 27-28 қыркүйек. - Б. 21-25.
72. Гербарий Западно-Казахстанского государственного университета и его роль в изучении биологического разнообразия / Т.Е. Дарбаева, Г.С. Кайсағалиева, Б.С. Альжанова, Б.Ж. Джангазиева, А.Н. Сарсенова. - Текст: непосредственный // Школа передового педагогического опыта. - Уральск, 2018. - С. 4-6.
73. Жайық-Көшім суару-суландыру жүйесінде көлтабан шалғындарының флуктуациясы / Р. Аманғалиева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2018» атты облыстық ғылыми тәжірибелік конференцияның материалдары. - Орал, 2018. - 27-28 қыркүйек. - Б. 12-13.

74. Парциальные флоры меловых возвышенностей Общего Сырта в пределах Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова, А.Н. Сарсенова. // Материалы VIII международного симпозиума «Степи Северной Евразии». - Оренбург, 2018. - С. 312-314.
75. Редкие и исчезающие виды сосудистых растений дерновинноковыльных степей / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова, А.Н. Сарсенова // Труды XIV Съезда Русского ботанического общества и конференции «Ботаника в современном мире». – Махачкала, 2018. - 18-23 июня. - С. 38-40.
76. Тұрақты қала қалыптастыру мәселелері / Б.С. Альжанова, А.У. Утаубаева. - Текст: непосредственный // «Ұлттық бірегейлікті сақтау: теория және қазақстандық тәжірибе» атты республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары. - Орал, 2018. - 30 наурыз. - Б. 162-164.
77. Флора и растительность окрестностей Большого сора / С.Бигалиева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Материалы областной научно-практической конференции «Ивановские чтения-2018». - Уральск, 2018. - 27-28 сентября. - С. 14-15.
78. Характеристика объектов природно-заповедного фонда, предложенная д.б.н., профессором В.В. Ивановым и их преобразование, и модернизация в современном мире / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, Д. Дарбекқызы. - Текст: непосредственный // Материалы областной научно-практической конференции «Ивановские чтения-2018». - Уральск, 2018. - 27-28 сентября. - С. 5-8.
79. Экологическая тропа по изучению кальцефитно-петрофитной растительности в ботанико-зоологическом памятнике природы «Миргородский» / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, В.И. Девяткина. - Текст: непосредственный // Материалы IX всероссийской научно-практической конференции с международным участием «Эколого-

географические проблемы регионов России». – Самара, 2018. - 15 января. - С. 248-251.

2019

80. Батыс Қазақстан облысында көлтабандардың зерттелу тарихы және оларды тиімді пайдалану бағыттары / Б.С. Альжанова, Р.У. Амангалиева, М.Х. Майданова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2019» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.к., профессор Мария Максимовна Фартушинаның 90 жылдық мерейтойына арналған республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2019. - 26-27 қыркүйек. - Б. 65-69.
81. Видовой состав и структура естественного травостоя на лиманах Западно-Казахстанской области / Б.С. Альжанова, Р.У. Амангалиева. - Текст: непосредственный // Сборник статей IX Международной научно-практической конференции «Модернизация естественнонаучного образования: методика преподавания и практическое применение». - Самара, 2019. - 30 марта. - С. 15-18.
82. Восстановление и рациональное использование нарушенных экосистем / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции «Ивановские чтения-2019», посвященной 90-летию со дня рождения ведущего ученого, к.б.н., профессора Фартушиной Марии Максимовны. - Уральск, 2019. - 26-27 сентября. - С. 19-23.
83. Жайық өзенінің жайылма ормандарында мамыргүл қауымдастықтарының экотропикалық таралуы / Б.С. Альжанова, С. Актанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2019» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.к., профессор Мария Максимовна Фартушинаның 90 жылдық мерейтойына арналған республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2019. - 26-27 қыркүйек. - Б. 62-65.

84. Унификация подходов к обоснованию создания природного резервата «Жайық орманы» / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, М.В. Мамышева, С.Н. Бохорова. - Текст: непосредственный // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции «Ивановские чтения-2019», посвященной 90-летию со дня рождения ведущего ученого, к.б.н., профессора Фартушиной Марии Максимовны. - Уральск, 2019. - 26-27 сентября. - С. 7-12.
85. Шолақ Аңқаты өзені жайылма топырақтарының морфологиялық сипаттамасы / С. Таскаиров, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2019» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.к., профессор Мария Максимовна Фартушинаның 90 жылдық мерейтойына арналған республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2019. - 26-27 қыркүйек. - Б. 165-169.

2020

86. Биология сабағындағы ғылыми жобалар ролі / И.А. Қуатова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2020» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.д., профессор Талшен Есеномановна Дарбаеваның 70 жылдық мерейтойына арналған халықаралық қатысумен республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2020. – 15-16 қазан. - Б. 147-150.
87. Биология сабақтарында оқушылардың танымдық белсенділігін арттыруда квест технологиясын қолдану мүмкіндігі / А.А. Өтегенова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150-жылдық мерейтойына арналған «Әбу Насыр әл-Фарабидің ғылыми және рухани мұрасы: тарих және заманауи зерделеу» атты республикалық ғылыми практикалық конференцияның мақалалар жинағы. - Орал, 2020. - 27 наурыз. - Б. 67-69.
88. Жайық өзені жайылма ормандарындағы мамыргүл ценопопуляциясы / С.Қ. Ақтанова, Б.С. Альжанова. - Текст:

непосредственный // «Иванов оқулары-2020» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.д., профессор Талшен Есеномановна Дарбаеваның 70 жылдық мерейтойына арналған халықаралық қатысумен республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2020. - 15-16 қазан. - Б. 24-28.

89. Жайық өзені ортаңғы ағысындағы жайылма шалғындардың флоралық талдауы / Б.С. Альжанова, Е.И. Темешев, С.С. Таскаиров. - Текст: непосредственный // Заманауи Қазақстандық контекстегі әл-Фараби: Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150-жылдығына арналған Халықарал. ғыл.-тәжір. конф. материалдары: ғыл.-электрон. басылым. – Қарағанды, 2020. - 24 сәуір. - С. 161-165.

90. Жайық өзенінің ортаңғы ағысындағы төменгі жайылмалардың флоралық талдауы / Е.И. Темешев, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Қазіргі заманғы биология әдістемесі, теориясы мен практикасы»: студенттер мен жас ғалымдардың V халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. – Қостанай, 2020. - 13 наурыз. - С. 282-287.

91. Оқу үдерісінде квест технологияны пайдалану / А.А. Өтегенова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Иванов оқулары-2020» аясында көрнекті ғалым, б.ғ.д., профессор Талшен Есеномановна Дарбаеваның 70 жылдық мерейтойына арналған халықаралық қатысумен республикалық ғылыми-тәжірибелік конференциясы материалдары жинағы. - Орал, 2020. – 15-16 қазан. - Б. 169-172.

92. Пойменные леса бассейна реки Урал, их типологическая характеристика, динамика, состояние и прогноз / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, М.В. Мамышева. - Текст: непосредственный // Сборник материалов республиканской научно-практической конференции с международным участием «Ивановские чтения-2020», посвященной 70-летнему юбилею ведущего ученого, д.б.н., профессора

Дарбаевой Талшен Есеномановны. - Уральск, 2020. - 15-16 октября. - С. 19-23.

93. Шолақ Аңқаты өзені аңғарының жайылма топырақтарының физикалық қасиеттері / С.С. Таскаиров, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Әбу Насыр әл-Фарабидің 1150-жылдық мерейтойына арналған «Әбу Насыр әл-Фарабидің ғылыми және рухани мұрасы: тарих және заманауи зерделеу» атты республикалық ғылыми практикалық конференцияның мақалалар жинағы. - Орал, 2020. - 27 наурыз. - Б. 183-186.

2021

94. Taxonomic diversity of partial flora found on chalk hills in North-Western Kazakhstan / T.Ye. Darnayeva, B.S. Alzhanova, A.N. Sarsenova, S.N. Bohorova. - Текст: непосредственный // IOP Conf. Ser.: Earth and Environmental. Science. / Ninth International Symposium «Steppes of Northern Eurasia». – Orenburg, 2021. - June 7-11. - Doi: 10.1088/1755-1315/817/1/012026.
95. Биология пәнінен жобалық күзіреттіліктерді қалыптастыру / И.А. Қуатова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // «Тәуелсіздік ұрпағы: құндылық бағдары және болашағы» студенттер мен магистранттардың халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының материалдары. – Қостанай, 2021. - С. 256-261.
96. Ценоотическое и видовое разнообразие пойменных лесов р.Урал в пределах Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, Н.Е. Рамазанова, А.Н. Сарсенова, С.Н. Бохорова. // Материалы IX международного симпозиума «Степи Северной Евразии». – Оренбург, 2021. - С. 237-242.

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГУЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ҒЫЛЫМИ
ЖЕТЕКШІЛІГІМЕН ОРЫНДАЛҒАН МАГИСТРЛІК
ДИССЕРТАЦИЯЛАР**

**МАГИСТЕРСКИЕ ДИССЕРТАЦИИ,
ВЫПОЛНЕННЫЕ ПОД НАУЧНЫМ
РУКОВОДСТВОМ КАНДИДАТА
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК, ДОЦЕНТА
БАҒДАГУЛ САҚТАГАНОВНЫ АЛЬЖАНОВОЙ**

2016

1. Балманова, Ә.А. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы су ресурстарының экологиялық жағдайы: 6М060800 - Экология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылым. магистрі акад. дәрежесін алу үшін дайын. магистрлік дисс. рефераты / Ә.А. Балманова; ғыл. жетекшісі Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2016. - 12 б.
2. Балманова, Ә.А. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы су ресурстарының экологиялық жағдайы: 6М060800 - Экология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылым. магистрі акад. дәрежесін алу үшін дайын. магистрлік диссертациясы / Ә.А. Балманова; ғыл. жетекшісі Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2016. - 65 б.
3. Майданова, М.Х. Жанама ауылы маңының орман қауымдастықтарындағы топырақ және өсімдік жамылғысының экологиялық жағдайы: 6М060800 - Экология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылым. магистрі акад. дәрежесін алу үшін дайын. магистрлік дисс. рефераты / М.Х. Майданова; ғыл. жетекшісі Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2016. - 11 б.
4. Майданова, М.Х. Жанама ауылы маңының орман қауымдастықтарындағы топырақ және өсімдік жамылғысының экологиялық жағдайы: 6М060800 - Экология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылым.

магистрі акад. дәрежесін алу үшін дайын. магистрлік диссертациясы / М.Х. Майданова; ғыл. жетекшісі Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2016. - 76 б.

2019

5. Амангалиева, Р.У. Орал-Көшім суару-суландыру жүйесінің көлтабандар шалғындарының флуктуациясы: 6M060700 - Биология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылымдарының магистрі академиялық дәрежесін алуға магистрлік диссертация / Р.У. Амангалиева. - Орал: [б. и.], 2019. - 67 б.
6. Амангалиева, Р.У. Орал-Көшім суару-суландыру жүйесінің көлтабандар шалғындарының флуктуациясы: 6M060700 - Биология мамандығы бойынша жаратылыстану ғылымдарының магистрі академиялық дәрежесін алу үшін дайындалған магистрлік диссертация рефераты / Р.У. Амангалиева. - Орал: [б. и.], 2019. - 12 б.

2020

7. Таскайров, С.С. Шолақ Аңқаты өзені аңғарының жайылма топырақтарының экологиялық жағдайын бағалау: 6M060800 - Экология мам.бойынша жаратылыстану ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын.магистрлік диссертация / С.С. Таскайров; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2020. - 70 б.
8. Таскайров, С.С. Шолақ Аңқаты өзені аңғарының жайылма топырақтарының экологиялық жағдайын бағалау: 6M060800 - Экология мам. бойынша жаратылыстану ғыл. маг. акад. дәр. алуға маг.дис.рефераты / С.С. Таскайров; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2020. - 13 б.
9. Темешев, Е.И. Қанай ауылы маңындағы жайылма шалғындардың экологиялық жағдайын бағалау: 6M060800 - Экология мам.бойынша жаратылыстану ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын.диссертация / Е.И. Темешев; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2020. - 69 б.

10. Темешев, Е.И. Қанай ауылы маңындағы жайылма шалғындардың экологиялық жағдайын бағалау: 6М060800 - Экология мам.бойынша жаратылыстану ғыл. маг. акад. дәр. алуға маг. дис.рефераты / Е.И. Темешев; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2020. - 13 б.

2021

11. Ақтанова, С.Қ. Жайық өзені жайылма орманының мамыргүл қауымдастықтары: 7М01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл.маг.акад.дәр.алу үшін дайын. маг. дис. / С.Қ. Ақтанова; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 62 б.
12. Ақтанова, С.Қ. Жайық өзені жайылма орманының мамыргүл қауымдастықтары: 7М01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын. маг. дис. рефераты / С.Қ. Ақтанова; ғыл.жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 13 б.
13. Қуатова, И.А. Оқушылардың биология пәнінен қосымша білім алуында ғылыми жобалардың тиімділігі: 7М01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын. маг. дис. / И.А. Қуатова; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 75 б.
14. Қуатова, И.А. Оқушылардың биология пәнінен қосымша білім алуында ғылыми жобалардың тиімділігі: 7М01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын. маг. дис. рефераты / И.А. Қуатова; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 14 б.
15. Өтегенова, А.А. Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру үшін биология сабақтарында квест технологияны қолдану: 7М01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл. маг. акад. дәр. алу үшін дайын. маг. дис. / А.А. Өтегенова; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 72 б.
16. Өтегенова, А.А. Оқушылардың танымдық белсенділігін арттыру үшін биология сабақтарында квест технологияны

қолдану: 7M01509 – Биология мамандығы бойынша педагогика ғыл.маг.акад.дәр.алу үшін дайын. маг.дис. рефераты / А.А. Өтегенова; ғыл. жетекші Б.С. Альжанова. - Орал: [б. и.], 2021. - 12 б.

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАҒҮЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ
ЕҢБЕКТЕРІНІҢ ХРОНОЛОГИЯЛЫҚ КӨРСЕТКІШІ**

**ХРОНОЛОГИЧЕСКИЙ УКАЗАТЕЛЬ ТРУДОВ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ НАУК,
ДОЦЕНТА БАҒДАҒҮЛ САҚТАГАНОВНЫ
АЛЬЖАНОВОЙ**

1990

1. Использование микрокалькуляторов на практических занятиях по общему земледелию / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Эколого-социальные проблемы использования природных ресурсов Западного Казахстана. - 1990. - С. 132-134.

1995

2. Борьба с майманом на лиманах Западно-Казахстанской области / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Информационный листок. – 1995. - № 52 – 95. - 3 с.
3. Характеристика современного состояния водных ресурсов Западно-Казахстанской области и перспективы их хозяйственного использования / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Информационный листок. – 1995. - № 52 – 95. - 4 с.

1996

4. Восстановление продуктивности лиманов / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Кормопроизводство. - 1996. - №4. - С. 15-19.
5. Каспий маңы ойпаты өзендері көлтабандарының шалғын топырағын қайталап тұздану, сортаңдану және өсімдігінің шөлдеуіне байланысты көлдетіп суару мерзімі / Б.С.

Альжанова. - Текст: непосредственный // Жаршы. - 1996. - №1. - С. 74-79.

1997

6. Состояние и пути восстановления продуктивности естественных сенокосов на лиманах Западного Казахстана / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Вестник с.-х. науки Казахстана. - 1997. - №3. - С. 66-75.

2001

7. Качество кормов на лиманах Прикаспийской низменности Западного Казахстана / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Вестник ЗКГУ. – 2001. - №2. - С. 5-7. - (Серия сельскохозяйственных наук).
8. Мероприятия по предупреждению загрязнения реки Урал и пути их ликвидации / И.М. Фетисов, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Вестник ЗКГУ. - 2001. - №2. - С. 12-14. - (Серия сельскохозяйственных наук).

2003

9. Изменение растительного покрова на нефтезагрязненных почвах / С.С. Джубатырова, Б.Альжанова, Т.В. Богатова. - Текст: непосредственный // Поиск. - 2003. - №3. - С. 106-109. (Серия естественных и технических наук)
10. Көлтабандарды тиімді пайдалану және өнімділігін арттыру мәселелері / Б.С. Әлжанова. - Текст: непосредственный // Жаршы = Вестник с.-х. науки. – 2003. – № 9. – Б. 35-39.

2004

11. Агроэкологические аспекты повышения продуктивности естественного травостоя на лиманах разливов рек Прикаспийской низменности Западного Казахстана / Б.С. Альжанова. - Информационный листок. - № 36-2004. - Текст: непосредственный // Уральск: ДРГП Западно-Казахст. ЦНТИ. - 2004. - 4 б.

12. Влияние лиманного орошения с различной вероятностью залива на продуктивность и качество естественного травостоя / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Информационный листок. - № 35-2004. - Уральск: ДРГП Западно-Казахст. ЦНТИ. - 2004. - 4 б.

2006

13. Приемы предотвращения эрозии почв техногенно-нарушенных земель: аналитический обзор / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Уральск: Западно-Казахстанский ЦНТИ. - 2006. - 52 с.

2007

14. Разработка приемов обеспечивающих экологическую устойчивость в условиях проявления водной эрозии на техногенно-загрязненных землях / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Ізденістер, нәтижелер = Исследования и результаты (КазНАУ). – 2007. - №4. - С. 60-62.

2008

15. Адаптивность сельскохозяйственных культур в условиях техногенного загрязнения / С. Джубатырова, Б. Альжанова. - Текст: непосредственный // Поиск. - 2008. - №1. - С. 62-68. - (Серия естественно-технических наук).
16. Восстановление плодородия техногенно-нарушенных земель с использованием комплекса агротехнических и биологических приёмов / С.С. Джубатырова, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Почвоведение и агрохимия. – 2008. – № 2. - С. 48-51.
17. Эффективность использования солеустойчивых культур для восстановления плодородия деградированных земель и сохранение экологического равновесия / С. Джубатырова, Б. Альжанова. - Текст: непосредственный // Поиск. - 2008. - №1. - С. 103-107. - (Серия естественно-технических наук).

2013

18. Батыс Қазақстан облысы маңындағы Жайық өзені аңғарындағы тегіс шегіршіннің (*Ulmus laevis* Pall.) қазіргі жағдайы / К.С. Удреева, Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2013. – №4. - Б. 28-33.
19. Роль адаптированных культур в восстановлении плодородия нарушенных почв / Б.С. Альжанова // Известия Оренбургского государственного аграрного университета. - 2013. - № 1. - С. 20-23.

2014

20. Қаладағы ағаштар / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Өркен. – 2014. - №4. - Б. 19.

2015

21. Steppe vegetation cover of fallow land of Ural piedmont / E. Saljnikov, L. Sukhanberdina, S. Rahimgalieva, B. Alzhanova. - Текст: непосредственный // *Zemljiste i Biljka - Soil and Plant.* – Beograd, 2015. -Vol. 64. - No. 1. - P. 1-9.
22. Батыс Қазақстан облысы шегіндегі Жайық өзені аңғарындағы су жаңғағының (*Trapa natans* L.) қазіргі жағдайы / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2015. - №2. - Б. 129-133.
23. Жайық өзенінің төменгі ағысындағы орман қауымдастықтарының флоралық сипаттамасы / Б.С. Альжанова, Т.Е. Дарбаева, М.Х. Майданова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2015. - №4. - Б. 95-100.
24. Мұғалжар тауының оңтүстік аймағының флорасы / А.Т. Каирова, Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2015. - №2. - Б. 105-109.

25. Таксономическое разнообразие растений Северного Прикаспия по материалам В.В. Иванова / Т.Е. Дарбаева, А.Б. Жумагазиева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2015. - №4. – Б. 108-112.

2016

26. Multilingualism as the call of the times / В. Alzhanova. L. Daulova. - Текст: непосредственный // Өркен. – 2016. – 31 қазан. - №9. – Р. 5.
27. Жайық өзені орман флорасының қазіргі жағдайы / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, К.С. Удреева, А.Е. Салимгереева. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2016. - №3. - Б. 163-166.
28. Исторический анализ флоры пойменных лесов бассейна реки Урал в пределах Западно-Казахстанской области / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова, О.Н. Чукалина. - Текст: непосредственный // Вестник КазНУ. - 2016. - Том 69. - №4. - С. 32-40. – (Серия биологическая).
29. Солтүстік Каспий маңы флорасының зерттелу тарихы / А.Н. Сарсенова, Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2016. - №4. - Т.1. - Б. 142-146.

2017

30. Жаңа серпін, жаңа рух / Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Өркен. - 2017. - №8. - Б. 4.
31. Орал өңірі даласы агрофитоценозының жағдайы / Л.Х. Суханбердина, С.Ж. Рахимғалиева, Б.С. Альжанова, С.Е. Денизбаев. - Текст: непосредственный // Ізденістер, нәтижелер. – 2017. - №1. - Б. 217-224.
32. Применение лишайника *Parmelia vagans* как источника органического удобрения / С.С. Зайнуллина, Б.С. Альжанова. - Текст: непосредственный // Юный ученый. - 2017. - № 1. - С. 101-103.

2018

33. Fertility State of fallow soils of dry steppe zone / S. Rakhimgalieva, L. Sukhanberdina, A. Yesbulatova, B. Alzhanova. - Текст: непосредственный // Zemljiste i Biljka - Soil and Plant. - Beograd. - 2018. - Vol. 67. - No. 2. - P.48-56.
34. Батыс Қазақстан облысының аумағында экологиялық желілерді ұйымдастыру жобасы / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, С.Н. Бохорова, Д. Дарбеккызы. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2018. – №2. - Б. 142-146.

2020

35. Батыс Қазақстан облысы көлтабан шалғындарының түрлік құрамы мен құрылымы / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, Р.У. Амангалиева. - Текст: непосредственный // Семей қаласының Шәкәрім атындағы МУ Хабаршысы. - 2020. – №1. - Б. 156-159.
36. Флористический анализ пойменных лугов среднего течения реки Урал / Т.Е. Дарбаева, Б.С. Альжанова, Е.И. Темешов. - Текст: непосредственный // Научные вести. - 2020. - №4. - С. 211-220.

2021

37. Биология сабақтарында жобалау әдісін қолданудың оқушылардың танымдық белсенділігіне әсері / Б.С. Альжанова, И.А. Қуатова. - Текст: непосредственный // Қостанай мемлекеттік педагогикалық институтының Жаршысы. – 2021. - №1-2. - С. 60-66.
38. Биология сабақтарында квест технологияны қолдану / Б.С. Альжанова, А.А. Өтегенова. - Текст: непосредственный // БҚУ Хабаршысы. – Орал. - 2021. - №1. - Б. 37-48.
39. Жайық өзенінің жайылма және байрақ ормандарының мамыргүл қауымдастықтары / Б.С. Альжанова, С.Қ. Ақтанова. - Текст: непосредственный // Манаш Козыбаев

атындағы Солтүстік Қазақстан университетінің хабаршысы.
– 2021. - №1. - С. 9-19.

40. Пирогенді факторлардың құрғақ дала аймағының күңгірт қара қоңыр топырақтарының кейбір қасиеттеріне әсері / Б.С. Альжанова, С.С. Джубатырова, А.А. Беркалиева. - Текст: непосредственный // БҚУ хабаршысы. - Орал. - 2021. - №1. - Б. 437-447.

**АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ҒЫЛЫМДАРЫНЫҢ
КАНДИДАТЫ, ДОЦЕНТ БАҒДАГУЛ
САҚТАҒАНҚЫЗЫ ӘЛЖАНОВАНЫҢ ӨМІРІ
МЕН ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ ӘДЕБИЕТТЕР**

**ЛИТЕРАТУРА О ЖИЗНИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
КАНДИДАТА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ
НАУК, ДОЦЕНТА БАГДАГУЛ
САКТАГАНОВНЫ АЛЬЖАНОВОЙ**

1. Мерейлі жасымен құттықтау // Орал өңірі. – 2021. – 29 маусым. - №52. – Б. 16.
2. Поздравление дорогому юбиляру // Өркен. – 2021. – 30 маусым. - №6. – Б. 8.

Құрметті Бағдауыл Сақтағанқызы!

Сізді абыройлы 50 жасқа толу мерейтойыңызбен шын жүректен
құттықтаймыз!

Өмір жолында еңбексүйгіштік, қоғамдық белсенділікпен ерекшеленіп, нағыз ұстаздық қасиеттерге ие ірі тұлға ретінде ұжым игілігіне бөленіп, қызметтің ең қызықты да қиын салаларын атқарып отырған еңбегіңізге табыс, отбасыңызға амандық, деніңізге саулық тілейміз!

Елбасы Н.Ә.Назарбаев «Ел болашағының кілті – бүгінгі жас ұрпақтың қолында. Жас ұрпақтың тағдыры болса, олардың бойына білім мен ізгілік нұрын себуші, ұстаздардың қолында» деп, ұстаз еңбегіне жоғары баға берген болатын. Ел ертеңі болып табылатын өскелең ұрпақтың бойына оқыту, игерту, үйрету сынды міндеттермен қатар, ізгілік пен мейірім, таза жүрек, сергек сенім сынды асыл қасиеттерді сіңіріп, жігерлі азамат етіп қалыптастыруда сіздің еңбегіңіз өлшеусіз.

Білімнің – жолбасшысы, шәкірттің – қолбасшысы бола білетін ұстаз қаншалықты талантты болса, оқушы да соншалықты талапты болмақ. Бүгінгі ғылымның тұжырымы Ұстаз бойынан табылуы тиіс үш кемел қасиетті белгілейді. Олар: бірінші – темірдей төзім, екінші – өзін-өзі басқару шеберлігі, ал үшінші – мәнерлі сөйлеу мәдениеті. Осынау қасиетті ұғымның жүгін көтеріп келе жатқан сіздей ұлағатты ұстаз оқушы зердесіне асылды дарытушы, білімнің бағдары, ұрпақтың бағбаны бола білді.

Ұстаздық қызмет жасаған жылдар – сіздің жемісті еңбегіңіздің нағыз кемеліне келген кезең. **Терең білім, берік ұстаным, іскерлік қабілет және үлкен азаматтық парасат** Сізді зор құрметке бөледі. Колледж ұжымын басқару жолында, парасатты да рухы биік ізбасарларыңызды тәрбиелеуде дарынды ұйымдастырушы қырынан көрініп келесіз. Ертеңгі мемлекеттің болмысы – ұстаздың бүгінгі тәлімінде. Сіздің шәкірттерге беріп жатқан тәлім-тәрбиеңіз ұрпақтың санасына себілген дән секілді. Игілігі мол ісіңіз шәкірттеріңіздің білімімен, қол жеткізген жетістігімен таразыланып келеді.

Көп жылдар бойы өзгенің бақыты үшін өзінің уақытын аямаған ұстаз болуыңызбен қатар, ынтымағы жарасқан отбасының ұйытқысы, абзал ана атанып отырсыз. Сіздің адал жар, бауырларыңыздың жанашыры, балаларыңыздың қамқоршысы, шәкірттеріңіздің ақылшысы бола білген асыл қасиетіңіз **тірлікте тұғырынан таймай, әлі де талай асуларды табандылықпен алып, келер қиындықтарды қажырлықпен жеңіп, алға қойған мұраттарыңызға сүрінбей жете беріңіз!**

Жеміс берсін тер төккен еңбегіңіз,
Бақыт болсын әрдайым көргеніңіз!
Дәулет пен мерейіңіз таси берсін,
Арта берсін абырой-беделіңіз!

Қоғам игілігіне бағышталып отырған ерен еңбектеріңіздің еліміздің нығайуына қосар өзіндік үлесі бар. Осынау игілікті істе қанатыңыз талмасын, қажыр-қайратыңыз қашанда арта бергей! Шығар шыңдарыңыз әрқашанда биік болғай!

М.Өтемісов атындағы БҚМУ колледжінің ұжымы

Орал қаласы

**Первый выпуск обучающихся по образовательной программе
«Агрохимия и почвоведение», 1997 г.**

Исследование нарушенных земель, 2001 г.

Исследование методов и способов восстановления нарушенных земель, 2003 г.

Заделка эрозионных борозд и промоин различными способами, 2003 г.

Участки с внесением органо-минеральных удобрений и посевом многолетних трав, 2004 г.

Коллектив колледжа ЗКГУ имени М.Утемисова, 2011 г.

Работа в лаборатории, 2012 г.

Исследование экологического состояния заливных лугов, 2015 г.

Участие в 8 Международном конгрессе почвоведов «По деградации земель и проблемам управления в почвоведении». г.Чешме – Измир / Турция, 2012. К.г.н., доцент Т.М. Каграманова (Баку, Азербайджан).

Участие в форуме выпускников стипендии «Болашак», 2013 г.

На консультации во время прохождения научной стажировки в Московском государственном университете им. М.Ломоносова. Д.г.н., внс Ю.И.Пиковский (вверху) и д.с/х.н., профессор Ф.Р.Зайдельман (внизу).

**Участники республиканской научно-практической конференции
«Ивановские чтения – 2014».**

**В составе делегации аппарата областного акимата для проведения
экспертизы проектов в рамках выставки «Экспо-2017».**

Руководство научной работой учащихся НИШ г.Уральска, 2018 г.

Экспедиция в Индерские горы с кружковцами эколого-биологического центра г.Уральска, 2019 г.

**Первый выпуск обучающихся по образовательной программе
«Биология на английском языке», 2019 г.**

Исследование пойменных лесов реки Урал, 2019 г.

МАЗМҰНЫ СОДЕРЖАНИЕ

Поздравление дорогому юбиляру.....	5
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың ғылыми, ұйымдастырушылық және қоғамдық қызметі жөніндегі қысқаша очеркі.....	7
Краткий очерк о научной, организационной и общественной деятельности кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....	12
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың ғылыми-педагогикалық және шығармашылық қызметінің өміржолы.....	17
Основные даты жизни научно-педагогической деятельности кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....	20
Еңбектер библиографиясы ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың.....	23
Библиография трудов кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....	23
Патенттер және авторлық куәліктер.....	26
Патенты и авторские свидетельства.....	26
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың қаржылық ғылыми-зерттеу жобаларына жетекшілік ету және қатысы.....	27
Руководство и участие в финансовых научно-исследовательских проектах кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....	27
Электрондық оқулықтар.....	29
Электронные учебники.....	29
Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың халықаралық, республикалық симпозиумдарда, конференцияларда баяндамалары, ғылыми хабарлаулары және қатысы.....	30

Доклады, научные сообщения и участие кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой на международных, республиканских симпозиумах, конференциях.....30

Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың ғылыми жетекшілігімен орындалған магистрлік диссертациялар.....50

Магистерские диссертации, выполненные под научным руководством кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Альжановой Багдагул Сактагановны.....50

Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші.....54

Хронологический указатель трудов кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....54

Ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент Бағдагүл Сақтағанқызы Әлжанованың өмірі мен қызметі туралы әдебиеттер.....61

Литература о жизни и деятельности кандидата сельскохозяйственных наук, доцента Багдагул Сактагановны Альжановой.....61

Басылымға жауапты:

Т.Е. Алимбекерова - ғылыми кітапхананың директоры

Құрастырған:

Г.И. Джанбаева - Ақпараттық технология және библиография
бөлімінің меңгерушісі

А.В. Погодаева - Ақпараттық технология және библиография
бөлімінің библиографы

Ответственный за выпуск:

Т.Е. Алимбекерова - директор научной библиотеки

Составители:

Г.И. Джанбаева - зав.отделом информационных технологий и
библиографии

А.В. Погодаева - библиограф отдела информационных
технологий и библиографии